

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom, razst, male stvari, a nezloga sve pokrvari“ Mar. Pol.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cijelu godinu. Razmjerno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godinu. Izvan Carevine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljaka, te su voljni, da im list šalje svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novel se šalju kroz poštarsku *Novištvo*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrijeme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 15. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalazi se

Coreia Slatija N. 12.

Pisma se šalju plaćene poštarine. Vjesti, dopisi i drugi spis štampaju se li u cijelosti ili u izvudku, naime prema svojoj vrijednosti i smieru ovoga lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sutronne stvari nenalaze mjesta u ovom listu. Priobčena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 novč. a svaki redak suviše 5 novč. i u slučaju opetovanja po što se pogoda oglasnik i odpravničnih dopisa se nevrtaču. Uredništvo i odpravništvo, oalm izvanrednih slučajeva, nedopisnje, nego putem svoje *Listnice*.

Porečkomu listiću.

Nedavno obavljem izbor u istarskom veleposjedu zadao je porečkomu listiću «Istria» mnogo brige. Do tada je držao taj listić, da je njegova rieč svemogućom, da on daje pravao i smjer cijeloj talijanskoj politici u Istri. Da nije tomu tako, podučava nas sama «Istria» u 69. broju od 21. prošlog mjeseca, a da se o tom i naši čitatelji osvjedoče, navadjamo nekoje izvadke iz njezinog uvodnog članka. «Ako sujedinstvo — piše *telo-* i sloga krjeposti, koje se imaju uvijek preporučivati, koliko jih više sada trebamo, dapače one su nam neobhodno potrebite u sadanjih vele težkih i zamršnih vremenih. Nikomu pametnomu ne mogu biti nepoznata i žalostna vremena u kojih živimo i odvažnost *neprijatelj* za borbu. Gledeć na ovo, nikad nije naša Istra doživila dobu, toli punu zasjedah, ne sporazumljenjah, urotah i pogibeljih jer se sada ima posla s pravom i *uredjenom* (organiziranom) strankom, koja radi ustajno te širi svoje djelovanje med seljačko pučanstvo, koje je na našu nesređu i po krvi i po jeziku sasvim različito od pučanstva koje prebiva u naših gradovih i trgovštih...»

Stoji pako, da u današnjih političkih odnošajih osjećamo neodoljivu potrebu, imati ne samo čistu našu većinu u budućem saboru — koju, kako se nevaramo neće nam nikad manjkati — nego moramo nastojati, da se ne poveća niti za jednu osobu *nepozvana* (infida) manjina, koju moramo pobijati da izgubi podlogu.»

Podlistak.

Dve tri e gradu Pazinu i njegovoj okolici.

(Konač).

S takvim postupkom gledalo se je svakoga dana sve većine kmetu dodjati, a kmeti polagano došli do toga, da se odluču posvema od gospode, ter puste sve uzde u njihovih rukah. Kako se svakoga dana u novjjoj dobi uvjeravaju, da nadalje se ne smije gospodi sve popustiti, začeli su s nova protiviti se gospodi i dobili bi za stalno u kratko vrijeme upliva kad se neki znalo zasljepivati Pazinacima i okolicu pazinsku. A da gospoda pazinska svoju stvar dobro razumlju dokaz je i to, što neće ni pošto, da ostane jedan glavlar više od trih ljeta. Oni znadu, da su kmeti nezadovoljni s njim, pak nepuđuju glavlarstvo sad na Kovača sad na Jurša sad na Čoha sad na Kamuža i Constantinina a to samo da se opravdaju pred neukim kmetom: Glavlar je kriv žub, ali paziti budemo da bude bolji. I tako se kmet zasljepi.

Nekoji govore: kmet je zadužen pak ga gospoda luhko na svoj ljepak lovo. Da, nešto jest u tom listice ne smije se šaljiti. Ali Golograjski i Pa-

Iz ovoga će svatko lahko uviditi, kako se «Istria» i njezini patroni boje naroda, kojega su do jučer izsmjehivali ili sviestu kao šaku prosjaka i klatožah predstavljali. Odatle i noobična uzrujanost u Poreču, što smo mi u posljednjem broju upozorili naš puk na gospodarenje gospode u Poreču. «Istria» pretiskala je u pravodu naš člančić «Kreditna banka u Poreču» što nas voooma veseli jer će tako i njezini čitatelji doznati kako smo mi nepristrano i hladnokrvno napisali one redke glode dvostrukih plaćah, koje uživaju nekoji zemaljski činovci; drago nam je i stoga, jer taj odgovor samo potvrđuje našu opravdanu primjetbu.

Varaju se gospoda u Poreču da će nas svojom talijanskom brbljavošću prestrašiti ili nam možda oči zamazati. Naš narod postaviti će proti vašim umišljenim velikanom, priprasto istarsko mužvo, da ga brano i štito. Noso li ti mužovi dugo ili kratko kapute ne mienja na stvari ništa, a vi znajte, da je narod uz njih.

Naš ponos, naš hrvatski odgoj neda nam, da odgovorimo porečkomu brbljavcu onim načinom kojim on nas obsipava najpodlijim tužbami, misleć da će se njegovo blato dohvatiti našeg čistog lica. Takav način pisanja služi na čast ljudem koji se razbacuju danonpice svojom talijanskom kulturom.

Psovanjem nečesto razboritomu čovjeku ništa dokazati a mi držimo, da imate možda ipak kojeg razboritog čitatelja.

Nemarimo pitati nikoga a najmanje «Istriu», zašto nam nije sl. uprava porečke banke priposlala svoje izvješće, jer znamo, da uljudnost

nije ljudom prirodjena već da se ju naobrazbom štite.

Neznamo radi čega se porečki listić nameće odvjetačkom porečkoj banki, ili možda obliže kadšto i baucina jasla? «Istria» si tumači sama zašto nam nije bilo priposlano izvješće, pišuć, da banka nije htjela stupiti u odnošaj sa listom kakvim je «Naša Sloga», kojemu da je svrha ocrnjivati ljude, širiti laž, izvračati događaje i zlobno napadati sve što nije hrvatsko. Da smo se mi ogrjiali na suncu istarsko talijansko kulture, mi bi stupili u smrtnu kaljužu u kojoj se porečko klepetalo davi, pa bi odvratili šilo za ognjilo, nu ovako odvratimo s najdubljim prezirom sve slično osvado. Na sporuku toga listića, *ne namo* pravo tražiti izvješća niti po sebi niti pod izlikom, da donesemo izvadak čitateljem «Naše Sloge», kojih da nije niti *dvadeset* u Istri sa svimi pridošćicami preko gorah, odgovaramo ovim: 1) «Istria» nemože pojmit što je slobodan i neodvisan časopis. Ona nezna da je dužnost takovomu časopisu nadzirati sav javni rad i pojedinca i društva; najpače društva, koje barata tuđim novcem i imatkom. Ona misli, da se može samo ono pisati, što gospodari, dotično hranitelji nalože. 2) Zašto ona toga nešavaća? Jednostavno stoga, što nije niti izražaj javnog mnienja a jošte manje neodvisan časopis. Tako ti je moja *telo* svakomu koji se priveže za tuđu jasla.

«Naša Sloga» nepoznaje niti Petra niti Pavla za gospodara, ona ne zastupa ničije privatno interesa, nije obvezana napram nikomu osim hrvatskomu narodu u Istri, kojemu je, tumačem i voditeljem. Kao što je do sada,

tako će i od sada tražiti od svakoga račun koji rukovodi tuđu muku, jer je to u interesu puka i jer se ne boji da će njoj biti uzkracena podpora od niko-ga. 2) «Istria» znade najbolje da su u Istri malne svi poštarski uredi u talijanskim rukah, biti će njoj dakle lahko obavicstiti se koliko brojevah «Naše Sloge» ide u Istru. Neka popita porečkog poštara koliko brojevah «N. Sl.» dođe na onu poštu, u čisto talijanski grad, pa će uviditi kako znado krupno lagati ili bar istinu izvračati. Pa čemu onda sazivlje Talijane Istre da se sakupe oko njezinog barjaka, da se slože *proti dobro uredjenoj stranci*, kad ta toli dobro uredjena strana sa svimi pridošćicami iz Zagreba i Ljubljane nema nego 20 čitateljah «N. Sl.»? Takav nesmisao može napisati samo onaj, koji se je sa razumom posvadio ili komu su vrane moždane izpile.

Mi ne spomenusmo u našem članku o upravi banke, niti da je dobra ili zla, dali napreduje ili nazaduje, o čem se može svatko pročitav naš članak osvjedočiti, a porečki smušenjak nam podmeće nekakvo ocrnjivanje one sl. uprave, držeci se valjda naše hrvatske: »reci mu reci, da ti on ne reče.»

«Našoj Slogi» poriče «Istria» kompetentnost prosudjivanja, koliko je jedan dio zemaljskih činovnikah radio za kreditnu banku, koliko za pokrajinu, te koliko radi povećana posla imaju isti raditi preko stroge dužnosti. Mi velimo potpunim uvjerenjem, da smo dužni i vlastni u najvećem stupnju gledati što se radi s novcem kojeg puk plaća, dočim bi «Istria» kano tumač porečke svojte (konsorterije) kako ju je trščanski «Cittadino»

menuta obitelji sviralo. Ufajmo, da bude polaganu i do toga došlo. Pravica je na našoj strani, krivica na šarenjačkoj. Svaka pak krivica za vrijeme. Bomoz Bog i sreća junačka.

Pisma mojemu prijatelju.*

Iz srednje Istre.

Predragi Ante!

U ... mjeseca veljače 187...

Veselim se baš od arca, što pogodih žicu, koja ti dopirnaša po želji ugodne glasova. Neću time kazati, da su ti mile ženjenice, već da ti je bilo saznanje istih.

Ta komu da godi, za miloga Boga, ono fino, uglađeno (?) ponašanje poznatog nam govornika, koji onakomov preporkom pripisuje našemu narodu najgroznlji smrtonosni lik? Komu da kry ne uzvrije, kad mu se u lice na najbezobraznlji način posuje, ruži i krudi pjesmu, jezik i narod? Koga da ne zaboli srca, kad kažeš one nesmiljena rieči: Varajte narod do kraja, ne dajte mu narodnih hrvat-

* U 9. broju «Naše Sloge» od prošle godina donesli smo prvo pismo mojemu prijatelju u kojem opijanje pisac malograđakl život u jednom od istarskih gradićah, izličič balatost naše potalijančeno braće. Danas nastavljam ta pisma u nadi, da će nam se g. pisac česće odazvati. Uradn.

pak neka se dogodi što je jednoz izrokao njeiki krunel kad ga njeu htjeli izabrati za občinskoga zastupnika: izabrati me budeta drugi put; govoriti, da sam vam uzeo to i to kad ste me prvi put izabrali za glavara, a sad vam kažem da ću nastojati baratu vam iz glave uzeti kad budem po drugi put glavrom.

Pazinci i Staropazinci, ugledajte se dakle jednoz u Lindarce, Berance i Trvižane. Vaši građani nazivlju jih crnogoreci, oni se s tim ponose jer znadu da su crnogorci znali izvovjavati si svetu slobodu, pak će oni po njihovom primjeru gledati, da si ju izvovju za se, da se oslobode od gospode pazinske.

Na svrbi budi mi slobodne spomenuti nješto o narodnosti u samom gradu. Do prije malo godina govore se je u Pazinu a malom iznimkom čisto hrvatski, a propovjedi koliko u samostanu toliko u glavnoj crkvi ne nikada drugčijene drže ako ne hrvatski. Istina jest, da sada osobito djeca više govore talijanski nego li hrvatski. Pak se događa da se roditelji svojom djecom razgovaraju tako, da oni hrvatski govore a djeca njim talijanski odgovaraju. S tim dakako propada izvredno upliv roditeljah na djecu pak i čudorednost. Kad bi mnoge obitelji upoznale to zio, kao to Pilati, Ujčići, Stupari, Ladavel, Ronki, Matelčić i drugi, sigurno bi u samom gradu drugi dan vladao nego li vinda. Kamužli, Kovačić i Mraki bi morali često povući svoje rogove i plesati onako krako bi epo-

nazvao) koja rukovodi kreditnu banku, imala štiti jer vriedi u naobraženom svijetu pravilo, da nije nitko vlastan prosudjivati svog posla.

Što smo naveli, da dva činovnika kod zemaljskoga odbora dobivaju s dviju stranah plaću, ma i bilo pod drugim naslovom t. j. od jedne kano plaću a od druge kano remuneraciju, to nam je i porečki listić potvrdio, dapače navajda i svotu od 3832 for. koja da je potrošena u dvih zadnjih godinah kod banke. Nu mi smo želili znati, koliko je dobila gorespomenuta dvojica činovnikah za g. 1882 t. j. za onu dobu odkad se je banka odelila od junte. Al da, to je mudra »Istria« zašutila, to su otajstva, pristupna samo porečkoj konsorteriji.

Znamo mi dobro, da ako se činovnik štogod naloži, da učini preko svoje dužnosti, da ga valja za to nagraditi, nu toga ne pojмимо, kako mogu u Poreču činovnici obnašati dvojako službe, dočim se svuda drugud činovnici tuže, da ne smazu svojih poslova, da su preobtereceni, da njim posao zaostaje. Obavi li koji činovnik kakav posao izvan službe, biva taj posao uvijek iz njegovog ureda, dočim rade zemaljski činovnici u Poreču u različitim uredih. Junta je za sebe, banka za sebe. Jedna i druga imade tekucih poslova. Ako si činovnik kod jedno, nemožeš biti kod druga, što je posve razumljivo i pravo. Ako je kod banke sjednica, nemožeš kod junte raditi, u obće, dvom gospodarom nemože se istodobno služiti. Radi toga zahtjevali smo, da se kod banke namjesto ljudi koji trebaju kruha, a ne da se trpa svo u jedne te iste osobe. Kod rasprave proračuna za g. 1882 primjetio je jedan naš zastupnik u Poreču, da je trošak za zemaljsku upravu u iznosu od 31.391 for. odviše velik ako ga prisodobimo sa svotom, koja se u tu svrhu troši za pokrajinu Dalmaciju i Goricu. Danas uvidjamo, da je ta primjetba bila na svom mjestu, da bijaše opravdana, jer vidjamo, da se jedni te isti činovnici plaćaju i nagradjuju sa više stranah.

Možemo porečku konsorteriju uvjeriti, da se šta takova ne događa niti u Kranjskoj a niti u Hrvatskoj, u zemljah, koje su »Istriji« uvijek na jeziku, kad se sjeti, da se mi postupice dižemo da se osvjedočujemo, na čemu su po njezinoj plitkoj pameti krivi emisari iz Kranjske i Hrvatske. Vjerujemo »Istriji« rado, da bi njoj draže, da se mi s njom skupa obraćamo k blaženjoj prekomorskoj braći, da nas nespašene dodju spasit, al pitamo ju, gdje da odgojimo mi našu djecu u narodnom duhu? zar u talijanskih fabrikah renegatstva? il nam možda

dajete do pučkih školah, a da i ne govorimo o srednjih?

Juž jednu, pak smo gotovi. Istria nazivlje naše do skrajnosti umjerene i obzirne zastupnike »nepouzdanim manjnom«. Nešto radi svog stališa a nešto radi liepe naobrazbe, bijahu u istinu naši zastupnici u Poreču idealom pravog parlamentarnog ponašanja, da rečemo po domaću: »pravi janci medju vuci«. A te i takove mužve krsti porečko klepetalo »nepouzdanim«. Izkustva nikad dosti. Sadanji naši zastupnici uvjerit će se — ako nisu uvjereni — da ne pomaže sa stanovitom družbom uglađjeno i uljudno baratati, a budućim neka ovo služi za nauk; »Istriju« pako uvjeravamo, da čemo ujoj u buduću sabor poslati bolje pouzdane mužve.

DOPISI.

iz srednje Istre, mjeseca aprila 1883.

Ako svrtno okom širom »srednje Istre«, opaziti čemo mnogošta, što bi vriedno bilo, da si čovjek zabilježi i da po mogućnosti na javu iznese. Gradivo je veliko, ali žalibože vrlo neugodno za srca i za dušu. Iz ovoga gradiva izvaditi čemo važniji jedan dio, i to »odgoj mladeži«. Prije pako nego da započnem štogod ob uzgojivanju današnje mladeži, reći ću nešto u obće ob uzgoju.

Odgoj mladeži možemo razdijeliti na troje. Odgoj po majci, po učitelju i po samom sebi. Od poroda pak do one dobe, kadno je diete dužno pohađati škole, izručeno je ovo srbi, brizi i zaštiti majčinjoj. Diete je bačeno u njezino naručje namjerom, da ga odgoji čila i zdrava, da ga odgoji mljekom, koji ne odiše otrovnim, već ugodnim i zdravim mirisom. Mlado diete živi pod majčinim okriljem. Ovo se uzgaja u majčinom duhu. Ovo govori, misli, osjeća ko majka.

A što onda, kad ga dadeš u učiteljevo ruke? Da li će učitelj koracati istim putem, da li će krenuti lijevo ili desno? Razumni ljudi odgovorili su jur od davna na ova pitanja te su zato postavili i zakone, koje — hvala Bogu — imademo, ali koje ne vršimo! Ako je svijet pravedan, ljudstvo dobro i pošteno, vlada uvidjavna i sdušna, vjere mi, mladež se nikad pokvariti neće? Ona će ići ravnim putem skupa sa učiteljem, koji mora da zastupa onu pravu majku »govjere mu mladeži«. Majka je usadila mučnim trudom kamen u zemlju, da bude temeljem palače, ona mu je podijelila i blagoslov, ali samo s tog razloga, da laglje podnese breme ogromnih zidinah, a ne da omogući lebdenje

palače u zraku. Odgoj po majci je temelj, na kojem počiva ljudsko naobražanje, ljudska sreća. Takovog temelja ne smiju pustiti s oka učitelji, a jošte manje oni predpostavljeni, kojim je sveta dužnost *bđiti nad odgojem mladeži*. Učitelj je pravi namjesnik majke, i kao takav mora da sledi majku u govoru, mišljenju i osjećanju. Što je pak sa odgojem po samom sebi? Taj odgoj je lahak i težak; lahak, osobito onda, ako su odgoj po majci i odgoj po učitelju bili spojeni ravnim (naravnim) putem; težak, ako se je protivno zgrađalo, to jest, ako se je prešlo od jednog odgoja na drugi krivim (nenaravnim) putem.

Pručiv sada ovo nekoliko rečakah ob odgoju, sgražati se moramo nad nepravdom, koja nam se u tom pogledu u Istri čini. Koliko imade ovdje hrvatskih majkah više nego talijanskih, koliko hrvatskih, koliko talijanskih školah! Dvie trećine pučanstva jesu sjegurno Hrvati, a hrvatske škole možeh na prste prebrojiti. Strašno! Šta nismo mi austrijski državljani! Šta ne imademo zakona, ne postoji § 19., koji dozvoljuje svakomu, da se uzgaja u matorinskom jeziku? Nije li možda vlada, da točno vrši toli znamenite zakone? Svega imademo, ali većim dielom samo na papiri!

Da je zbilja tako, ovo dokaza, Obćina Pličan broji oko 4000 dušah. Od ovih jesu po najnovijem popisu gosp. Bradčića 270 talijansko, a ostali hrvatske narodnosti. Ovaj veliki broj austrijskih državljana, naravno pravo i § 19. zahtjevaju hrvatsku pučku školu, ali na njezinom mjestu stoji jur oduže vremena talijanska. Pri takovom stanju stvari bilo bi se nadati, da je hrvatski jezik kao predmet obligatan za sve. Nu ni toga ne ima. Došo je doduše dekret 28. ožujka (marča) god. 1882 sa podpisom kotarskog kapetana g. Manzana, u kojem se nalaze, da je od sada unaprieh dužan svaki učenik učiti hrvatski jezik kano predmet; ali jedva da se je učitelj po tomu počeo ravnati, ato ti 14. lipnja (pomajčica) god. 1882 drugog dekreta; sa podpisom istog g. Manzana, koji voli, da su dužni pohađati hrv. jezik samo oni, koji su hrvatske narodnosti. Da li se može obćina od preko 3700 Hrvatah, a 270 netom stvorenih Talijanah radovati na takovo postupanje? Da li se ovoj »hrvatskoj obćini« pravicu kroji? Né.

Po nalogu posljednjeg dekreta morali bi pohađati hrvatski jezik samo učenici Hrvati, a ne oni, koji vele, da nisu hrvatske narodnosti. Nu uzprkos tomu svi su učenici rado hrvatski učili, te si dapače i oni

Nohrvati knjige kupovali. U kratkovrieme nevjerojatno veliki napredak. Pokrajinski nadzornik g. Klodić se u veliko uzradova. Ali šta na to Talijomani, ili da bolje rečom »Pićanska Trojica«? Zazebe ih pri srcu, kad dođuše, da se u Pićanskoj školi i hrvatski uči. Talijančad uzvika buru. Slidile su tužbe. Iza ovih sledio je nalog, da se ova škola nazdize. Mjeseca novembra god. 1882. eno vam školskog savjetnika — nadziratelja u osobi g. Župana. Bradčić sjedne dostojanstveno na stolicu, i sluša razno učiteljevo predavanje. U mlada čovjeka, osobito pako Talijana (?) je nemirna krv. Ustane te se prošeše nekoliko putah gore dole po školi. Stane. Pogleda u knjigu jedne učenice (knjiga »Hrv. Čitanka«) te ju ostrim glasom zapita: Tko ti je dao ovu knjigu? Gospodin učitelj, odgovori plaho učenica. Ti ne smiješ učiti hrvatski, nadere se taj mladi nadziratelj. Moj otac mi je dozvolio, da učim, izmumlja ona. Tvoj je otac meni reko, da ne smiješ učiti. A meni je reko, da učim, odgovori učenica opet. Sav uzrujan i nemiran izidje g. Bradčić biesno iz škole. Talijanska bura opet jača; iz nje se porodi znameniti jedan zapisnik. G. Župan i školski savjetnik — nadziratelj dade naime pozvati po cafu razne roditelje, i to više putah, od kojih je sjegurno većina potpisala taj zapisnik, a da nije ni znala, o čemu se radi. Zapisnik proti hrvatskom podučavanju bijaše gotov. Veselim srecm odpremih ga naši Talijomani na predpоставljeno mjesto. Zapisnik kola još dandanas po svijetu. Da li se ljudi tomu smiju ili čude, to ne znam. Samo ovo znam, da je dužnost svakog školskog nadziratelja, pa bio veliki ili malen, »ponašati se pristojno, ne pravdati se sa djecom te napokon čuvati se stopah redarstvenog (policijskog) jednog komisara«! — O načinu sastavljenja i o posliedicah ovog zapisnika čemo se odmah osvjedočiti.

Romek — djelo g. Bradčića bijaše sveobće znano. I g. učitelj bje o njemu obavješćen. Zato sledi učiteljev nalog svim onim učenikom, kojih su roditelji bili potpisani u znamenitom zapisniku, da se za vremena hrvatskog predavanja odeločiti moraju. I tako se sbude. Na roditelji se s time ne slagahu. Oni se uputiše k učitelju, da ga umole za razlog. Učitelj im otvoreno reče: Učenici talijanske narodnosti moraju za predavanja hrv. jezika radi mira iz škole. Ali za Boga! ta mi nismo Talijani! odgovarahu roditelji. Kako niste, kad ste potpisali zapisnik (protocollo) kod g. Župana i time mene radi pohrva-

skih školah, priče mi svaki napredak? Tko da ne oćiti gorku bol u tielu i duši, kad ga tobože razuman, duševno naobražen čovjek pokrsti onim leplim (? imenom »neuka gomila«)? Ta to je strašno prijatelju! Ni najhladniji čovjek se nebi mogao uzdržati, a da mu mužki ne odruče, kremo li naš Šime.

Ti se diviš jezgrovitim riečima našeg gostonikara, njegovom naravnom duševnom daru, njegovim doista krasnim primjetbami, ali imadeš pravo, kad se još više diviš tom našem naobraženom svijetu, toj tobožnjoj inteligentnoj gospodi, koja znaie toli liepo, reko bi »zverski«, postupati a našim narodom, s hrvatskim narodom u Istri, koji ju žali bože hranj i uzdržaje na svoju propast.

Žalibože, žalibože, Antuni! Dao Bog, pakočihla čim prije preko mora u blažanu zemlju — tko? — koja a za njom ta bezazamna, bezdušna svojta!

Nu neću, da te poznatom stvari zadržajom, već trati ću se, da te upoznam sa drugim čimjenticom, koja nek ti još više razbistre pojam o našem narodu i o nekolicini ove prve klase. *) u mom rodnom mjestu.

Bilžao se svršetak mesopusta (pusta — pokladah). Veseli svijet u gradu i okolici priredju-

vaše na vrat na nos razne plesove i zabave, javno i po privatnih kućah, uvažavajuć kratko vrieme, što jim preostaje do pepelnice. Ono nekoliko danah željo je svaki, mlad il star, sprovesti u zabavi i veselju.

Oh, da si mi vidlo komešanja u mladjih i starijih ljudih!

Prolaže u večer kroz naše krivudaste i tiezne ulice susretnuo si razne obitelji, na čelu jim roditelji, rođaci ili pouzdani znalci. Koracaj tih stvorovah te je morao na prvi mah uvjeriti, da jim je čitj nešto veseloga, ugodnoga, zabavnoga. I nisi se provario. Sve je hrlilo nekom radošću prema istočnom dielu grada, i to u gostionu *Nikole Mikulića*, koji na molbu nekolih mladčah bijaše ustupio prostoru plesaću sobu za ova tri zadnja vesela dana. Nepredstavljaj si možda ovdje kojekakvih liepo i ukusno nacrtanih i narešenih prostorijah, već običnu sobu sa nekoliko na okolo stojećih stolacah i jednim stolom, koji je služio našem Franji Lovcu, da se nanj popne te da zasvira baš naški na mjastru il sviralah. Prijatelj! Lovac ti je mjastru u tomu. Nožice nestajljivih plesaćeah i plesaćah su skoro i nehotiče zastakutale! Sve ga je rado slušalo nu još radje plesom pratilo.

Neobično mnogo svitca se sakupi danas u Mikulićevoj gostionu. Zašto?

Bijaše naimo zadnja vesela, mesopustna

večer. Izuzam prvog razreda, dakle tobožnje gospode, — koja obdržavaše svoju zabavu na zapadnoj strani grada u vlastitoj čitlonici, priredjuvali veliku večeru samo u slavu prijateljah Karnevala i Vinka Lozića —, bijahu zastupara ovdje skoro čitava ostala dva razreda. Izdaleka si čuo umiljato evljenje Franjinih mještanca, popravnčno lahkim skokom brzih noguh; čuo gromko narodno pjevanje naših sokolovah za vrieme nužadne stanke, te veseli žamor ostalog obćinstva kod dobre čaše vinca. Da se je sve najboljim i najliepšim rdom zabavljalo, pripovedat će ti naš Jurina, kojemu dosadi Labin te sa zato i odputi kroz Sv. Nedjelju u moje rodno mjesto, u nadi, da će valjda bolje sprovesti tu veselu večer.

— Hvaljon Isusu! zagrmi na jedanput kriepko grlo našega putnika, otvori gostioničeva vrata te stupajuć mučnim korakom kroz malu kuhinju prama ognjištu.

— Vazda budi! odvrati starija Mikulićeva kćl sa ostallim, koji se mirno zabavljahu kraj volike vatre.

— Ala vas se sabralo danas ovdje, prijatelji! produlji putnik, baciv pogled na okolo, pa kroz pobočna vrata i u predsobje. Ta to je veće veselje, nego na piru!

— Kako da se neblamo veselili, progovori ozbiljno ostarjeli ponešto čovjek, sad nam toli malo traje zemaljski život. A sutra? Izručit će

nam se utješan onaj pozdrav: i u prah ćeš se obratiti.

— Pa baš pravo velite, odgovori smjehom, putjući Jurina, slediće gazdinu kćer! koja mu ponudi prazno mjesto kraj šaljivog starca. — Reč bi, da smo istoga mnenja, izusti starac radostno. Sjednite, sjednite! Vi ste sjegurno dosta puta prevallili, ta s toga i vrlo trudni. Sjednite, pak čemo si štogodj pripoviedati. Je li?

Medjutim dignu se svi ostali, izim toga starca i mirne jedne starice, koja je neprestance badala nekom paličicom u oganj, te krenu put plesaće sobe, u kojoj se bilo jur po šest put zavrtilo. Jurina si naručl po litro biolog vina, sjedne, pak se upusti uživabni razgovor sa starcem.

— Hvala Vam na uljudnosti, prijatelju, hvala! zahvali se liepo Jurina. Baš želim, da se odmorim, liep je ekok iz Labina do vašeg grada!

— Dakle iz Labina? zapita starac. — Da, da iz toga grada, kamo, ne promjene li se okolnosti, ne daj mi Bog nikad više!

(Dalje sledi).

čivanja vaše djeca ružno obtuzili? reče im učitelj, smješao se. Gospodine učitelju! Mi Vam ih nećemo više šaliti u školu, dogodili se da naša djeca za hrvatskog podučavanja kući vraćaju. Mi želimo tako, a i naša djeca isto žele! Toli odrješito odgovoriše roditelji. Da ne bude smutnje g. učitelj prionu uz želju ovih roditeljah. On marljivo podučavaše i podučava, a učenici ga pozorno slušahu i slušaju. Napredak je velik.

Da prosudimo sada cijeli ovaj događaj.

U kući g. Bradičića ponašahu se (reč bi) «la šior kumpare si», a pred osobom g. učitelja «la šior kumpare no.» Pred županom bijahu roditelji proti polasku hrvatskog jezika, a pred učiteljem za polazak. Da li se to slaže? Što da na to ređemo? Svakako čudnovato! Da su roditelji absolutno proti polasku bili, ne vjerujem, da hi i proti nalogu g. učitelja bili. Da su opat naši ljudi toli bezobrazni i zaboravljivi, i to ne vjerujem. Dakle što onda? U kući g. župana nam se nešto skriva, a pred učiteljem nam se pokazuje!!! Rekoh.

Znajući sve ovo, možemo li se ikako izraziti proti ponašanju g. učitelja Nežića? Možemo li ga okriviti radi strančarenja u školi? Ne, i sto puta ne. Opomena, upravljena od najstog školskog vieća u Pazinu 28. novembra 1882 na g. učitelja, vali: «Il malcontento della popolazione è prova indubbia, che la medesima disapprova il sistema di forzata erogatizzazione, iniziata dal sig. Dirigente». A mi na to: «Il malcontento della popolazione è prova indubbia, che la medesima disapprova il sistema di forzata italianizzazione, iniziata dal sig. Agente». Taj slučaj nam najjasnije dokazuje, tko svoj jezik drugomu narivava, tko drugomu nepravdu čini. Ovaj slučaj čemo si zapamtiti. Prije pako nego zaključim, mi je reči g. Agentu, da se mi njegovih pretinjah «ghe daremmo coi pugni o collo unghie» ne bojimo, nego neka se on pazi, da mu ljudi jezik ne svožu.

Kastav 25. aprila.

(Putujući učitelj. Bratovščina)

Putujući učitelj poljudjelstva čitao je jučer u nedelju jednu poduku u gradu Kastvu, a drugu u Klani. Kako je prošao u Klani neznam, već sam samo čuo, da je čitao o pripravljanju i redjanju gnoja i da je mnogo slušalacah bilo.

U Kastvu sabrala se je mnozina gospodarar svake dobe, te so smjestili u velikoj školskoj sobi u Kastvu. Malo za devetom urom počelo je čitanje.

Obćinstvu je učitelja predstavio g. M. Laginja po prilici ovimi rieči: «Ovaj je gospodin putujući učitelj za poljudjelstvo. Njega plaća cesarska vlada, da ide od občine do občine, od sela do sela, pak da narod podučava u gospodarstvu. On je rođen Talijanac, od maha je u službi; prije nije imao prilike naučiti se naš hrvatski jezik, a otkad je u službi nije mu bilo dosta vremena, dakle do sada ovaj gospodin nije kriv što nezna hrvatski toliko, da bi se mogao s vami razgovarati i na svako vaše pitanje odgovoriti. Za ovaj put on će sam čitati, a unapred, bude li htio koristan biti, morati će se naučiti posvo dobro naš jezik.»

Na to je gosp. Zotti tresućim glasom stao čitati hrvatski napisanu poduku u gojenju vinove loze. Po čitanju pozna se, da razumije što je napisano, al puk svega nemože razumjeti, jer bi so mnoge stvari morale još praktičnije protumačiti; zato je i g. Laginja bio prisiljen, gdje god upa-

sti u rieč i stvar koliko je moguće razjasniti.

Uredba putujućeg učitelja posva je koristna. Ali pogrešno je bilo odabrati zato čovjeka, koj se uz najbolju volju mora proveć mučiti, a nas ipak nezadovolji. Jedno mi je drago, da je gosp. Zotti bio primljen u Kastvu baš plemenito i morao je uviditi, da mi ljudi hrvatskoga jezika znamo razlikovati, osobu od stvari, i da mi protiv njemu neimamo ništa; i da smo do kraja pozorno poslušali njegovo lomenje hrvatskoga jezika; nam je samo žao da se je u naše vreme mogla naći vlada, koja imenuje putujućim učiteljem za gospodarstvo za Istru čovjeka, a neosvjedoči se prvo znade li taj čovjek kmetski jezik.

Gosp. Zotti-u proporučamo, neka ide u koje hrvatsko mjesto u Istri, neka počme s narodom govoriti, neka se trudi, neka dodje do toga, da nas bude njegova rieč oživljala, pak čemo ga sigurno radje imati, nego li njegovi zomjaci, jer mi smo amo željniji nauka. A dodje li nam drugi put opet onako mučno čitati, neće biti izpričavanja ni pokilovanja, nego čemo iz fučkati — ali ne učitelja, komu želimo svaku sreću, nego onoga, tko nam ga na silu riva. Ove redke proporučamo našem zastupniku d.ru Viteziću, neka jih pročitá ministru, ako bi mu ministar kazao da nije istina, da putujući učitelj nezna hrvatski, ili slovenski, kako vas volja.

»Bratovščina« za pomoć ubogim učenicom podielila je ove godine liepu svotu od preko tri stotine forintih! A da znate, koliko je siročadi molilo! Evo jednog podatka vitezu Jettmaru, na temelju kojega može temeljito izvjestiti vrhu prošnje, koju je Bratovščina podastila Njegovomu Veličanstvu, da se naimo od dobrotorne državne loterije nekoliko postotei odtegnu za ovo društvo. A i rodoljubi hrvatski mogu se osvjedočiti, da u najbolju zemlju ide sjeme, koje se u bratovščinu posija.

POGLED PO SVIETU.

U Trstu, 30. travnja 1883.

U posljednjem broju »Naše Sloga« spomenusmo na ovom mjestu kano najvažniji čin, izbore zastupnikah za hrvatski sabor u bivšoj vojničkoj granici. Ti izbori su obavjeni ovih danah mirno i dostojanstveno kano što se politički zreloom narodu dolikuje. Vladina stranka, prem je raznim pritisci odnesla pohjedu sa birališča, neznađe valjda jošte niti sama, kako će sa svojim pristasi, sa novopečenimi »Srbici« na čisto izaći. Ona će tomu svomu čedu morati popuškati lievo i desno, ona će morati skupo platiti svako glasovanje takovih zastupnikah, a sve na štetu »Hrvatsko«. Napokom će i njoj samoj dosaditi ovakvo uvjek nezadovoljno društvo; nu tako biva svuda u političkom i privatnom životu a poznata je istina, da je razmazanomu čeljadetu veoma teško zadovoljiti.

Opozicija može biti sa uspjehom izbora u toliko zadovoljna u koliko je postigla sve što se je zakonito dalo u onih okolnostih. Stranka prava je dapače više uspjela nego li se bilo nadati.

U carevinskom vieću u Beču počela je dne 14. tekućega mjeseca razprava novele o školskomu zakonu. Vladin podnesak bi primljen za podlogu specijalno razpravo a sada se vieća o pojedinih točkah te novele. Neima dvojbe da će vladini predlozi sa pomaažimi izpravci biti primljeni. Glavne točke novele sastoje u tom, da se dosadanji polazak škole od osam godinah sniži na šest. Stari zakon dozvoljava, da na svakoj pučkoj školi,

bila djeca koje mu drago vjere, smije učiteljevati izpitani učitelj bez razlike koju vjeru izpovijeda; židov na katoličkoj i protestantskoj školi a tako i obratno. Novi zakon izpravlja to u toliko, što će od sada morati učitelj one vjere biti, koju izpovijeda većina njemu povjerenog školske djece. — Bečka gornja ili gospodska kuća primila je bez ikakove razprave proračun i financijski zakon, što dakako nije milo našim Niemcem. U ugarskoj zastupničkoj kući je takodjer svršilo viećanje školskoga zakona.

Obistinila se je vjest, da je sklopljen savez triuh europejskih državah, Austrije, Italije i Njemačke. Tomu savezu imala bi pristupiti jošte Rusija i Španjolska. Ako je istina, da je tomu savezu svrha, sniziti vojske a tim i progromne troškove koje moraju pojedine države radi vojničtva snasati, tad će zaisto svatko taj korak sa zadovoljstvom pozdraviti, jer sadanje vojničtvo ne samo da grabi ljudskomu društvu najspocbnije radničke silo, već ga i novčano siše i ubija. Težili se zbija za tim, da se narodom nesnosne terote vojničko skino ili bar ublaži, no uvidjamo razloga čemu se Francuzka i Englezka u taj savez ne pozovu, ta i kod njih su vojnički troškovi ogromni kao i kod ostalih narodah, prem da jih Englezka i Francuzka, kao bogato države, laglje podnosu.

U Ruskoj se čine izvanredno veliko pripravo za krunitbu carevu. Takovim sjajom i veličanstvom nije valjda jošte nijedan ruski car okrunjen bio. Da pokazemo koli se na pune pesti novac siplje, za sve potrebno i nepotrebno, navadjamo, da će se prigodom krunitbe među narod i vojničtvo razdieliti 3. milijuna cigaretab, za koje će se porabiti 20.000 kilogramah tabaka.

U Francuzkoj nemože se nutarnje stanje nikako umiriti i učvrstiti. Vječna nesporazumljenja i razpre među pojedinimi članovi ministarstva a između ovoga, zastupničke kuće i senata, priče, da narodni zastupnici posveto sav svoj rad i mar narodnomu boljku.

U Englezkoj reč bi da kano nezadovoljnici, na čelu njim Irći i njihovi pomoćnici iz Amerike, izpuniti svoju grožnju sa dinamitom i prahom. Vlada je doduše pozatvarala nekoliko vodjah tog odvaznog i pogibeljnog društva, nu paleži i rušenja ne prestaju, te se je bojati, da njim neće moći niti poštrenimi zakoni na put stati. Englezki državnici mogu punim pravom na sebe povući onu iz sv. pisma: «naši oči sagriješko a mi nosimo njihovu krivnju».

Franina i Jurina.

Fr. Su li si žminjej našli miediga?

Ju. Baš to pital me je neki miedig iz Brača, kega su prosili.

Fr. Časimuo odgovorili?

Ju. One ču i tebi, da ga leto dan išću i da još na svoj mod nisu ga našli.

Fr. A kakova bi tell imati?

Ju. Da dela čudesa, da grle s njimi va oštariju, da šarenjake za niš a hrvata kimeta za plaću leči i da va njihovi mlah puše proti popom.

Fr. I ta je lipa.

Ju. Prema vremenu, jer drugače po svojoj navadi nebi mu obećane plaće daval, kako pokojnomu miedigu, i pak bi ga pravdali i prezirali.

Fr. To su ljudi kuriozi.

Ju. Paznelci jih neozov za niš: Gimines prepotenci, kako Pliance gran Signori, a Gračičane gran dottori.

Fr. Zato se on iz Brača, za se od njih

osloboditi izgovaral, da žminjaki zrak u za njega.

Ju. Pravo je imal, on je indovinal.

Fr. Jesi li čul da u dolnoj Istri govoda orkavaju od glada?

Ju. Junta porečka bi mogla pomoći senozaj kako je pomogla ljude l. 1880 kad su bili crni od glada.

Fr. Pak neka stavi adicijonal za platiti, a raprezentanca nek po svoju deli, i po svoju iztera, da razsveti izvana svoje kuće, a kmet nek plaća Junti adicijonal za seno kao za žito, a još posebno nešto raprezentanci, tako će lahkomni kmet plaćati duplo već, a furban duplo manje.

Ju. Viva la kukanja!

Fr. Reči borne, živila sebičnost raprezentance, koja umije kmeta operušat da sebi breme olakša.

Ju. Neznaš li onu, da kad Bog hoće kašilgati lahkomnost i nemarnost ljudih, njim da takove poglavare, koji jih umiju šibat i must.

Fr. Ah što sve mora trpeti hrvatski kmet radi svoje nemarnosti.

Ju. Nek pametan bude kada bira svoju raprezentancu, pak će mu bolje bit i neće mu svaki dotepuh i pojidež za povedat.

Ju. Dragi Jure kuda se to klatiš.

Fr. Ča se tako govori s jedinim sudcem? Ča neznaš da san bil va Novom za prisežnika, kade san mogal sudit na smrt i na život.

Ju. Ono! to su druge gusle! Kadej to ta Novi i kega si to sudil.

Fr. Novi ti je tamo va kirsken a sudil san ja i stari Koližor neku Katicu i Anicu.

Ju. Kakoj finila pravda, kij dobil a kaj izgubil?

Fr. I taj lepa, dobila je kako po navdže ona ka ima krivo a zgubila ona ka ima pravo.

Ju. Pak ča te sotonu ne boli duša, komu ćeš poč k spovede?

Fr. Tako pomozu se na, otel su tako drugi pak san moral i ja.

Ju. A ča su svedoki mučali al jih ni bilo?

Fr. Katica ni imela nijednoga a Anica dva, ma su morali vane za vrat stat kako i ciganski sin. To tij nebore tako, Katica ima prijatelj pak smo ju lepo škapulali.

Ju. Bi reč da vi po žepu sudite? Četel pak dat Anica da se apela.

Fr. A ja. Smo njoj zabrusili da ako se apela da čemo ju va pržun kalumat. Ona će verovat akaj bona.

Ju. Onda je istina, daj pravica slepa i gre brižna kamo ju ki zapelja.

Fr. Ma dragi moj mi smo morali tako sudit zač su nan bila grla suha, pak je trebalo pit.

Ju. Neka, neka, Bog van je prosti.

Ju. Frane čaj na Volosko prišal već i jedan nemški postolar.

Fr. Kakov nemški postolar?

Ju. Ča nisi videl onu tabelu na Voloskem na koj je napisano »Schuhmaehere«?

Fr. Se vidi da nisi nikad po svetu bil. Postolar se zove na Kranjsken »Schuhmaehere«, i buduć je Tonin s kranjskega leje stavlil vanka tabelu va svojoj šprabe. To je sve viš!

Različite vjesti

† **Prečastni gosp. Mihovil Žvab**, kanonik kaplota trščanskoga umro je dne 23. t. m. naglom smrtju u 70 god. života. Pokojnik je jošte na Markovo predvodio procesiju, kojom se je zgodom preprilao i zatim na plućnoj bolesti obolio. Rodio se u Povirju na Krasu, ostao do smrti vjeran svomu narodu a rođini bijaše uvjek plemenitim dobričteljem. Izmiedju mnogobrojnih prijateljah i rođinstva, oplakuju ga dva sinovca svećenika i treć bogoslov u Gorici. Lahka mu bila zamjlica i vječni pokoj njegovoj duši!

† **Bermanje u trščanskoj biskupiji**. Presvičeli biskup Ivan Nep. Glavina diletli će sakramenat sv. Berme u sledećih mjesih. Maja dne 5. u Sv. Kancijanu, 6. u Rodliku, 7. u Vatovljah i Barki, 9. u Brozovici, 10. u Slivjah, 21. u Podgorju, 22. u Klancu, 23. u Gročani, 26 u Podgračaj, 27. u Jelšanah, 29. u

Brgdau, 31. u Pregarju-Junija dne 8 u Opu, 5. Gradini, 6. u Topolovcu, 7. u Berdu, 9. u Srednju, 10. u Grizljanju, 11. u Vrtoljigil i Novojasl, 12 u Sv. Lovreču, 13. u Materadi, 14. u Kastelu, 16 u Kortil 17 u Izoli, 20. u Kopru. — Za duhovnih blađanah obavljati će taj sv. Sakrament u gradu Trstu.

Željeznica Hrpelje-Trst. Željeznički odbor carevinskoga vieća pristvojio je građnju željeznice Hrpelje Trst polag predloga izvještajelca, o čemu će se jošie tekoh budućeg čedna u zastupničkoj kući razpravljati.

G. Tepper. Javlja nam pouzdana osoba iz Kastavščine, da se je šumski komisar G. Tepper počeo mješati u občinske izbore, preporučujući osobu, koju bi rado vidio dalje od Kastva i koja ne treba njegove preporuke. On zna, da je narodu ern pred očima radi njegovog paševanja u šumskih stvarih te bi po našem sidu doba, da povuče već jednom rogove u se, inače bi mu se mogli okrhati.

Okružnica ministra Pražaka. Izdana na dumatinske sudove knža, da uprkos rješenju vrhovnoga sudština imade se izvaditi naraba od god. 1873, usljed koje je zajamčena uporaba hrvatskog jezika na sudovih. Pitamo ovom zgodom, kad će se i za nas u Primorju izdati (ili protegnuti) slična naredbu, ili ćemo mi uživati za uvjek blađodati talijanskog ili njemačkog jezika?

Razpisani je natječaji u trčansko koparskoj biskupiji za sledeće župe: Klana, Lonke, Građišće, Moščonica i za kapelenju u Trebiću.

Mjesto kanceliste u Voloskom razpisano je do konca ovog mjeseca. Osim inih sposobnostih, zahtjeva se da inoltelj znade njemački talijanski i hrvatski jezik. Budući da nam je veoma dobro poznato, kako se u o. k. uredih u Volostom postupa mađarski sa hrvatskim jezikom, upozorujemo one koji budu podjelivali ovo mjesto, da strogo paze, dali dotični molitelj poznade u istinu točno hrvatski jezik. U voloskomu koturu imamo mnogo činovnikah koji neznadu ni riječi hrvatske a ređki su koji propentaju iakovu rič u nekom svečelanskom jeziku. To biva u čisto hrvatskom koturu. Kad neznadu dakle viši činovnici jezik naroda moraju ga bar niži činovnici — koje se kao tumaći (!) uzimaju, točno i temeljito poznavati. Viditi čemo koliko je vrijedno naš svjetl i naša opravdana želja.

Sokol tiščanski priredi u nedjelju 6. aprila posle podne prvi izlet u Skeđani, imamo će se odputovati u 2 1/2 sata, i gdje će se obdržavati veselica sa pjevanjem glasbom, tjeleorježbom i plesom.

Obći zbor pol. društva »Edinost«. Jučer dogovorih se odaslanici pol. društva »Edinosti« iz Trsta sa rođoljubi iz Novograda, Materija i Brezovice, da će su obdržavati dne 3. lipnja t. g. javni obći zbor navedenog društva u mjestu Brezovici (pol. kotar Volosko). Program čemo oglašiti drugi put.

Hrvatskog gimnazijske svjedochje. Prošle godine u novembru prijavl se dvojica svršeni gimnazijalnah da žele stupiti u hogoslovno semenišće u Gorici i to za biskupiju trčansko-koparsku. Dotičnici budu primljeni na štipendiju ad namjestništva u Trstu nedobihše, jer da su svršili hrvatsku gimnaziju. Ne preosta njim drugo, nego podvri se jošie jednom izpliti osmog razreda na gimnaziju u Trstu.

Dakle mladići, pripadnici austrijski, svršivši redovito i dobrih uspjehom javnu gimnaziju, nemogu biti primljeni u austrijsko semenišće. To se dogdnja u vrijeme kad su skoro sva semenišća na pol. prazna, u vrijeme, kud se svi biskupi tuže na pomanjkanje dušobrižnika.

Nu zakon je zakon, pa bio on mudar i dobar ili ne. Jedino se pitamo, gdje su bili naši biskupi, kad se je u naredbu izdalo; zar toli malo za njih u Beču mare jer nemožemo niti pomisliti, da bi bio njihov vapaj radi pomanjkanja svećenikah možda neiskren. Idemo da vidimo kakve će oni korake poduzeti proti spomenutoj naredbi, a nadamo se, da će i naš zastupnik na carevinskom vieću svoju reći. Bečko gospođi i njihovoj svojti u Primorju je zazorna gimnazija hrvatska na Rieci pa nastoje da onim mladićem iz Primorju, koji se kane posvetiti svećenikomu stališu prepriče sličnim naredbami polazak te gimnazije, znajući da iz nje izlaze samo čelieni i pošteni mladi Hrvati. Dakako da bi koristnije i ugodnije po nekoje ljude bilo, kad bi se naša mladež pripravila na kojoj njemačkoj ili talijanskoj gimnaziji za veliku misiju Bismarkovu ili Garibaldiovu.

Ako je zbilja stalo primorskim biskupom do toga, da se broj toli uzdatih svećenikah pomnoži, oni će nasti svj prol ovoj vladnoj naredbi, a vladu se neće moći ugnati njihovom opravdanom i jednoglasnom zahtjevu; budu li i nadalje šutli, značiti će i to nešto.

Vožnja »parobrod medju Trstom i Amerikom«. Liverpolsko parobrodarsko društvo »Cunard Steam Ship Company« je odlučilo zavesti redovitu plovidbu svojih parobrodah medju sjevernom i južnom Amerikom i Tratom.

Akademičko društvo »Hrvatska« u Gracu. Dne 18. o. m. imalo je hrv. akad. lit. zab. društvo u Gracu

svoje prvo redovito sjelo u ljetnom sestrinu. Na tom sjelu budu za odborlike izabrana sledeća gg., predsjednikom Baturić Petar, medicinar, podpredsjednikom Virag Miroslav, medicinar, tajnikom Weber Ivan Ferdo, tehničar, blagajnikom Deutsh Tošo, pharm., knjižničarom Živić Ivan, phll., a za revizore gg. Cetinić Ante i Salvi Ubaldo.

Slavjanski Napredak u Splitu, razposiao je sledeće pozive: »P. N. Dne 6 dođućega Svibnja u 8 sati u jutro, u stolnoj crkvi u Splitu, uz isprisuvovanja *Pravovršnog Biskupa*, Družstvo »Slavjanski Napredak« slaviti će blagoslov družvene svoje zastave. — Upraviteljstvo Društva »Slavjanski Napredak« Split, 22 Travnja 1883. Predsjednik *Dr. Mangar*, tajnik *J. Kukoč*».

Prvi stanovnici Amerike. Učenjaci su već do sada na razne načine dokazivali, da bijaše Amerika prije odokrica, nupučena došli iz drugih strana svijeta. Sada imade tomu novih dokazah. Dne 21 listopada pr. god. najdoše neki podkopači u Kosiarskih rudnicah u engleskoj Kolumbiji na 6 stopah dubljine, nekolicu kinezkih novacah, spojenih željeznom žicom. Jedva da su se dotakli žice i iznesli ju na zrak, pretvorli se u prah, a fose to nedogodi sa novci. Napisli svjedochje, da bijahu kovani prije tri tisuće godinah.

Pjesma na zrnu riže. Neki kitajski profesor u Hong-Kongu, dovršio je dar kojim kani nadariti knezove englezke kraljevske obitelji. Taj dar sastoji u kiticel, složenoj od trideset i tri kitajsko slova, jasna, razgovjetna, bez ikakvih kraticah a naalkama na zrnu jedne riže. Zrno je zatvoreno u krasan kristal sa srebrnim okvrom.

Kako se diele križići. Jedan njemački list piše sledeće: Neki glumac (komedijant) pohlepan za redom, igrao je sa velikim uspjehom na dvorskom kazalištu nekog kneza, koji je iz rukava redove sipao. Knez izrazi glumcu potpuno zadovoljstvo, nu ne dade mu reda, premda je glumac tri dana u preistolici sprovao. Napokom ostavi glumca strpljivosti, uzme košlju teso odveze na kolodvor da odputuje. Vozeći se tamo, prođe mimo kneževog vrta. Knez stajaše nu terači, kad sa je glumac oko njega mrka lica provezao. Opaziv glumca, zapla knez zbog pohoćnika, što li je g. A. (glumac), da je tako zvolovan. Pohoćnik se nasmije i pokazuje prstom na školjicu od kuputa, kamo se obično redove objesi. A tako, nasmija se knez i reče idite i donesite red. Pozove k sebi glumca i pruži mu maleni zamotak, na što se A. zahvall i udalji. No jedva što su se njegova kola makla smjesta, ustade i poviče. Vaša jasnost, ovdje su dva reda. Njegova jasnost odgovori: dajte drugi red kođijašu.

Izpravak. U posljednjem broju »Naše Sloge« podkrala se tiskarska pogreška u naslovu uvodnog članka, koju neka izvole naši čitatelji sami izpraviti. Ina nalimo tamo stajati »Naše stanje« mjesto »Našo stanje«. Tiskarskim pogreškam je u obće veoma teško izbjeci a najpače nam, koji imademo slagare, koji ne poznaju jezik.

Književne vesti.

Nov, roman Ivana Turgenjeva. Preveo s ruskoga M. Lovrenčević (Prestanpano iz Slobode) Zagreb. Naklada g. Grünhuta 1883. Cijena 1 for.

Hrvatski veseljak. Kitica šaljivih sastavak za vesela društva. Složio Veseljaković, Svezak I. Zagreb. Nakladom knjižare Muđnjak i Sentleben 1883. Cijena 20 novč.

Tri crtica od Brat-Harste-a. Pohrvatio A. Harambašić. Sušak naklada G. Grünhuta 1883. Cijena 20 novč.

Sgode Gil Blasa Santillanskoga franjezki napisao A. R. Lesage. Preveo Ivan Širota, Svezak III., knjiga III. Sušak. Tisak i naklada Milana Kerđića 1883. Cijena 15 novč.

Univerzalna biblioteka svezak II. Crtica N. Kokotovića. Cijena 13 novč. Zagreb 1883. Naklada »Hrv. Knjižare« G. Grünhuta i druga.

NEUKU NAUKA.

Korist pčele u gospodarstvu Svakomu je poznato koliku nam daju korist pčele svojim medom i voskom, nu manje će biti znano u koliko pčele unapređuju voćarstvo. Imade dretvoja kojog se cviet oplodi većinom pomoću maih letećih životinjicah, a osobito pomoću pčelah, ko je prenašaju iz jednog cvieta na drugi onaj žuti ili crvenkast prašić. Onim prašićem oplodi se cviet.

Neki svećenik imenom Saups pripovjeda, da imade u njegovoj domovini Saskoj 17.000 košnicah (ul) pčelah. Iz svake košnice izleti na dan 40.000 pčelah, dakle svega 170 milijunah. Od ovih izleti iz koš-

nice svaka pčela na 4. puta nadan, svega skupao 680 milijunah putah. Svaka pčela prije nego se vrati u košnicu obliđe 60. cvietičah; po ovom obliđu sve pčele u Saskoj 3.400.000 cvietovah na dan.

Ako svaka pčela nadan od 10 cvietičah samo jednoga oplodi, onda oplode sve spomenuta pčele na dan 340.000 milijunah cvietovah. Uzmiemo da oplodjenje za 5000 cvietičah valja 1. fenig, onda donose sve pčele u Saskoj korist u ogromnoj svoti od 68. milijunah fenikah, ili 408.000 forintih. Svaka košnica daje dakle osim meda i voska koristi od 24. forintih.

Bratovščina hrv. ljudi u Istri.

Marija Vellkonja, Trst	f. 1 nč.	—
Krapuš Ana	—	» 50
Zlatoper Tereza	—	» 50
Deboljak Franj.	—	» 1
Kasteler Marija	—	» 50
Srdoš Josip-Morić, Jurđić	—	» 1
Laginja Miho, kapelan, Zvo-	—	» 2
— neća	—	» —
Laginja Jakov, kmet, Klana	—	» 30
Dukić Anton djak Kopar	—	» 50
Ražić Antun	—	» 50
Matejčić Šime, župnik, St.	—	» 1
— Pazin	—	» 4
Pilat Rudolf, gimnaz., Pazin	—	» 50
Članović hršečki	—	» 7
Bolončić Petar, Vrhnik	—	» 30
Svećenici prisutni kod po-	—	» —
— greba pok. Dokana Vlaha	» 25	» —
N. Martin, Trst	—	» 1
Frian Marija pok. Frana	—	» —
Kustav	—	» —
Pikulić Petar, župnik, Vranja	—	» 50
Flegar Josip, župnik Suš-	—	» 1
— njevica	—	» —
Prenc Martin župe uprav.	—	» —
Kozljak	—	» 1
Marotti Franjo župe uprav.	—	» —
Brdo	—	» 1
Hrovat Ivan, Paz	—	» 1
Matičić Franjo, žup. Boljun	—	» 1
Blažić Franjo, Dolenjavas	—	» 1
Nežić Antun, Čepić	—	» 1
Frančić Franjo, kmet,	—	» —
— Boljun	—	» —
Trost Ivan, kmet, St. Pazin	—	» 30
Bozanić Ive Antunov, Vrh-	—	» —
— niki	—	» 30
Glavina Mate, kmet, Suš-	—	» 20
— njevica	—	» —
Beruta Josip, župnik I ratu	—	» —
— utemelj Koprivnica	» 13	» —
Karlo Jos. Vohlmut d. po.	—	» 1
— Suhodol	—	» —
Karlo Lagin, župnik u Bregih	—	» 1
— Štepan Horvat, d. pom. Sv.	—	» 1
— Gjuraj	—	» 1
Josip Šavor, podarelj. i žup.	—	» 1
— u Bukovcu	—	» —
Aleksa Šibohar, župnik u	—	» 1
— Kuzmincu	—	» —
Matija Spabija, žup. pri sv.	—	» 1
— Gjurju	—	» —
Josip Binder, žup. u Lud-	—	» 1
— bregu	—	» —
Ivan Likvid žup. u Mar-	—	» 1
— tjanclih	—	» —
Tomo pl. Salopek k. kot.	—	» 1
— sudac	—	» —
Pavao Kušter, župnik u Golt	—	» 1
— Ignat Vimpošek, župnik u	—	» 1
— Drnju.	—	» —

Javna zahvala

za delavsku školu u Kastvu darovali su:

Upisali su nadnije i platili:	
R. Matulija Vice iz Matulij	f. — nč. 50
br. 30	
Stefan Josip obč. kancelist	» 2
Kastav	» —
Jelušić Kazimir blagajnik	» 1
— a saldo	» 1
Zamlić Mate, Matuliji	» 40
Orlić Frana plovac u Zimnju	» 5
Brozović Vjekoslav duh. po-	» 4
— moćnik	» —
Gerbah Josip Jurđić br. 61,	» 1
— Puž Antun, kapelan Kastav	» 5
—	» —
Skupa f. 19 nč. 50	
slovom devatnajst forintih 50 nč.	

Kastav, 19. aprila 1883.

M. Laginja.

Ték Novacah polag Borse u Trstu od 16—50. Aprila 1882.

Dne	Car. duk. (cektin)	Napol.	Litre sterl.	Austr. rent u papiru	Austr. rent u srebru	Austr. rent u zlatu
16	5.59	9.49 1/2	11.92	78.30	78.50	—
17	5.59	9.48	—	78.10	—	—
18	—	—	—	—	—	—
19	—	—	—	—	—	—
20	5.50	9.49	11.92	78.25	—	—
21	5.59	9.48	—	78.20	—	—
22	5.59	9.48 1/2	—	78.10	—	—
23	—	—	—	—	—	—
24	5.59	9.49	—	78.20	—	—
25	—	—	—	—	—	—
26	—	—	—	—	—	—
27	5.59	9.49	11.91	78.20	—	—
28	5.59	9.48 1/2	11.90	78.35	78.60	98.35
29	5.59	9.48 1/2	11.90	78.40	78.60	98.60

Br. 1961

Razpis.

Razpisuje se služba žumarskoga upravitelja u okružju puljske občine sa godišnjom plaćom od 600 for., stanarinom od 200 for. i putnim paušalom od 200 for.

Imenovanje jest provizorno dotle, dok se bude dođučie gradske zastupstvo izreklo za definitivnost ove službe.

Prosioc ima dokazati sposobnost u žumarstvu na podlogi ministerijalne odluke 16. januara 1850 br. 63 l. dr. z.

Dalje se razpisuju službe trijuh žumarskih čuvarah sa godišnjom plaćom od 300 for. i stanovanjem u okružju puljske občine.

Molbenice nek se šalju podpisanomu uredu u roku od četirih tjednah, sa dokazom austrijskog podaništva, poznavanja pokrajinskih jezika t. j. talijanskoga i hrvatskoga i sveđobnom dobra ponašanja, fizično sposobnosti i starosti.

Municipij u Pulju, dne 25. Marča 1883.

Prosta i fina roba!

PETAR SKAREL

krojač u Sv. Mateju kod Kastva preporuča P. n. občinstvu u okolici svoju prodaju mužke robe na metar i ušivene.

Prosta i fina roba!

Beč! Pariz! London!

Čujte vadite pa se čudite!

Uprava valirane »velike englezke-britake tvornice srebra« prodaje svoju robu nisko izpod cene. Ako se pošalje svota od 8 for. 70 novč, ili takodjer nešto manji pouzdom, dođie bi se jednaki i desotini servis iz najblijeg englezke-britakog srebra (što najblijeg englezke-britakog srebra (što najblijeg preko 40 for. koštalo), k tomu dođie svaki kupac pismenu garanciju da će srebro uzdržati bioleću poslie 10 godinah.

- 6. noževah sa izvrstnim rezom,
- 6. teških vilicah od brit. srebra,
- 6. masivnih žlicah — za kavu,
- 6. — — — — — za čaj,
- 1. masivna vol. žlica za juhu od brit. srebra
- 1. — — — — — mlieko
- 6. izvrstnih ležakah za noževah
- 6. masivnih žlica za dessert
- 6. vilicah za dessert pravog
- 1. posudica za cukur ili paprat,
- 6. lipeh masivnih žlica za juhu
- 6. finih žlicah za jaja od brit. srebra,
- 1. fioda 30 cm. dugacka taca
- 1. fioda 30 cm. dugacka taca
- 2. krasna cvietnjaka za salon.

61. Komad.

Za dokaz da svojom anoncom nevaran obavljem se ovim javno: ako roba nekonzentira, da ću je bez prigovora natrag primiti.

Tko želi dakle kapiti solidnu i dobru robu nek se obrati, dok je isto na skladistu, na

J. H. Radniewicza, Beč.

Contratno skladište englezko-britako tvornice srebra, ul. Schiffanngasse 20.

Pršač za siščenje ovog britakog srebra dođie se kod mene, štakulja 15 novč.

Filialke: Pariz, London.

Tisk. pod vodstvom F. HUALA.